

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Παραθέτομε ένα απόσπασμα από το βιβλίο «**Το Όνομα του Ρόδου**» του φημισμένου συγγραφέα και σημειολόγου **Ουμπέρτο Έκο**, στο οποίο διατυπώνει μια νέα ερμηνεία της δημιουργίας της γυναίκας σαν όντος προικισμένου με σπάνιες πνευματικές και ψυχικές αρετές, πλασμένου από «ευγενή ανθρώπινη ύλη» και όχι από «λάσπη της ποταπής γης» όπως ο πρωτόπλαστος Αδάμ. Στους δε αφορισμούς του Εκκλησιαστή αντιπαραθέτει ο συγγραφέας επιχειρήματα, που θεμελιώνουν την υψιλή αποστολή της Γυναίκας στην πλάση και προφητεύει ότι «στην δόξα των ουρανών δεν θα υπάρχει άνδρας βασιλιάς αυτού του τόπου, αλλά θα βασιλεύει μια γυναίκα που ποτέ δεν αμάρτησε...» Ο Έκο έχει αρθρογραφήσει εκτεταμένα σε έντυπα διεθνούς κυκλοφορίας για τις αδικίες και διακρίσεις, που υφίσταται η Γυναίκα, όχι μόνο στις αναπτυσσόμενες κοινωνίες, αλλά και στις προηγμένες του 20ού αιώνα και έχει εκθέσει τις απόψεις του υπέρ του Γυναικείου Κινήματος, στιγματίζοντας τον αρνητικό ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην προβολή της εικόνας της Γυναίκας στο βιβλίο του: «**Η Σημειολογία στην Καθημερινή Ζωή**». Το Μυθιστόρημά του «**Το Όνομα του Ρόδου**», βραβεύτηκε το 1981 με το ιταλικό βραβείο «**Στρέγκα**» και με το γαλλικό «**Medicis Entrager**» το 1982, και έχει κάνει μία εντυπωσιακή εκδοτική πορεία στον κόσμο, μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες με «**τιράζ**» εκατομμυρίων αντιτύπων, έγινε δε και επιτυχημένη κινηματογραφική ταινία από τον σκηνοθέτη Ζαν-Ζακ Αννύ. Ο Έκο είναι καθηγητής Σημειωτικής στο Πανεπιστήμιο της Μπολώνια και συγγραφέας πολλών μελετών και δοκιμίων μεταφρασμένων σε ξένες γλώσσες σχεδόν σ' όλο τον κόσμο.

Α. Σ.

Τρίτη ημέρα

ΝΥΧΤΑ Ουμπέρτο Έκο

Όπου ο παραγμένος Άντσο εξομολογείται στον Γουλιέλμο, στοχάζεται την αποστολή της γυναίκας στο σχέδιο της Δημιουργίας.

Όταν συνήλθα, κάποιος μου έβρεχε το πρόσωπο. Ήταν ο αδελφός Γουλιέλμος, που κρατούσε ένα λυχνάρι και μου είχε βάλει κάτι κάτω απ' το κεφάλι.

«Τι συνέβη, Άντσο», με ρώτησε, «και γυρνάς νυχτιάτικα να κλέψεις άντερα απ' την κουζίνα;».

Με λίγα λόγια, ο Γουλιέλμος είχε ξυπνήσει, με γύρευε, δεν ξέρω πια για ποιο λόγο, και μόλις δεν με βρήκε υποπευθώθηκε ότι είχα πάει να κάνω κάποιο κατόρθωμα στη βιβλιοθήκη. Πλησιάζοντας στο Οικοδόμημα από την πλευρά των μαγειρειών είδε μια σκιά να βγαίνει από την πόρτα προς το περιβόλι (ήταν το κορίτσι που έφευγε, ίσως γιατί είχε ακούσει κάποιον να πλησιάζει). Προσπάθησε να καταλάβει ποιος ήταν και να τον ακολουθήσει, μα αυτή (ή εκείνο που γι' αυτόν ήταν μια σκιά) απομακρύνθηκε προς τα τείχη του περιβόλου κι έπειτα εξαφανίστηκε. Τότε ο Γουλιέλμος —μετά από μια έρευνα τριγύρω— μπήκε στο μαγειρείο και με βρήκε λιπόθυμο.

Όταν του έδειξα, έντρομος ακόμα, το δέμα με την καρδιά, τραυλίζοντας κάτι για ένα νέο έγκλημα, βάλθηκε να γελάει: «Άντσο, μα ποιος άνθρωπος θα είχε μια τόσο μεγάλη καρδιά; Είναι καρδιά αελάδας, ή βοδιού; Πράγματι, σήμερα έφαξαν ένα ζώο! Όμως πως βρέθηκε στα χέρια σου;».

Τη στιγμή εκείνη, μέσα στη συντριβή των τύψεων και την ταραχή του μεγάλου μου φόβου, ξέσπασα σε άσυγκράτητους λυγμούς και του ζήτησα να μου χορηγήσει το έρκο μυστήριο της εξομολόγησης. Έτσι κι έκανε· κι εγώ του τα διηγήθηκα όλα χωρίς να του κρύψω τίποτα.

Ο αδελφός Γουλιέλμος με άκουσε πολύ σοβάρως, αλλά με κάποια ίχνη επιείκειας.

Όταν τελείωσα, το πρόσωπό του έγινε αυστηρό και μου είπε: «Άντσο, αμάρτησες, και είναι βέβαια αντίθετο στις εντολές που απαγορεύουν την πορνεία, και στα καθήκοντά σου ως δοκίμου. Το ελαφρυντικό σου είναι ότι βρέθηκας σε μία απ' αυτές τις καταστάσεις που θα κολάζανε ακόμα και τους πατέρες στην έρημο. Και οι Γραφές έχουν μιλήσει αρκετά για τη γυναίκα ως πηγή πειρασμού. Ο Εκκλησιαστής λέει για τη γυναίκα ότι τα λόγια της είναι φωτιά που καίει, και τα Γνωμικά λένε ότι κυριεύει την πολύτιμη ψυχή του άνδρα κι έχει καταστρέψει ακόμα και τους πιο ισχυρούς. Ακόμα, ο Εκκλησιαστής λέει: Ανακάλυψα ότι ποτό τον θάνατο πιο πικρή είναι η γυναίκα, που ' να σαν τις παγίδες των κυνηγών, κι είν' η καρδιά της σαν δίχτυ, και τα χέρια της σκοινιά. Κι άλλοι είπαν ότι είναι το σκεύος του Δαίμονα. Αυτά είναι εξακριβωμένα, αγαπητέ Άντσο, μα εγώ δεν μπορώ να πειστώ ότι ο Θεός θέλησε να εισαγάγει στη Δημιουργία ένα τόσο ποταπό πλάσμα χωρίς να του χαρίσει κάποια αρετή. Και δεν μπορώ παρά να σκέπτομαι ότι Αυτός της παραχώρησε πολλά προνόμια και κίνητρα τιμής, από τα οποία τρία τουλάχιστον είναι σημαντικότερα. Πράγματι, έπλασε τον άνδρα σ' αυτόν τον ποταπό κόσμο, και από λάσπη, ενώ τη γυναίκα αργότερα, στον Παράδεισο, από ευγενή ανθρώπινη ύλη. Και δεν τη δημιούργησε από τα πόδια ή τα σωθικά του σώματος του Αδάμ, μα από την πλευρά. Κατά δεύτερον ο Κύριος, που είναι παντοδύναμος, θα μπορούσε να ενσαρκωθεί απευθείας στο σώμα

ενός άνδρα με κάποιον θαυμαστό τρόπο, ενώ αντίθετα διάλεξε να ανοικήσει στην κοιλιά μιας γυναίκας, σημάδι ότι δεν είναι τόσο ποταπή. Κι όταν εμφανίστηκε μετά την Ανάσταση, εμφανίστηκε σε μία γυναίκα. Και τέλος, στη δόξα των ουρανών δεν θα υπάρχει άνδρας βασιλιάς αυτού του τόπου, αλλά θα βασιλεύει μία γυναίκα που ποτέ δεν αμάρτησε. Αφού λοιπόν ο Κύριος έδειξε τόσην εύνοια για την Εύα και τις κόρες της, είναι άραγε αφύσικο να αισθανόμαστε κι εμείς την έλξη για τις χάρες και την ευγένεια αυτού του φύλου; Αυτό που θέλω να σου πω, Άντσο, είναι ότι βέβαια δεν πρέπει να το ξανακάνεις, όμως το ότι μπήκες στον πειρασμό να το κάνεις δεν είναι τόσο τερατώδες. Εξάλλου, όταν ένας μοναχός αποκτήσει, τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του, την εμπειρία του σαρκικού πάθους, μπορεί να δείξει επιείκεια και κατανόηση στους αμαρτωλούς που θα του ζητήσουν συμβουλή και ανακούφιση... εντάξει, αγαπητέ Άντσο, δεν είναι κάτι που πρέπει να εύχεσαι πριν να έρθει, μα ούτε και κάτι που λαιδωρείς σφοδρά όταν συμβεί. Επομένως, πήγαινε με την ευχή του Θεού κι ασ μην το ξανασημειώσουμε. Καλύτερα όμως, για να μη σκεπτόμαστε υπερβολικά κάτι που πρέπει να ξεχάσουμε, αν μπορείς, και μου φάνηκε ότι στο σημείο αυτό η φωνή του έσβησε σαν από κάποια εσωτερική συγκίνηση, «ας αναρωτηθούμε ποιο νόημα είχαν όσα συνέβησαν απόψε. Ποιο ήταν αυτό το κορίτσι και ποιον συνάντησε;».

«Αυτό ακριβώς δεν ξέρω, και δεν είδα τον άντρα που ήταν μαζί της», είπα.

«Καλά, όμως μπορούμε να συμπεράνουμε ποιος ήταν από πολλές βέβαιες ενδεί-

Ξεις. Καταρχήν ήταν ένας άντρας άσχημος και γέρος, με τον οποίο ένα κορίτσι δεν πάει πρόθυμα, ιδίως αν είναι ωραία όπως λες, αν και μου φαίνεται, αγαπητό μου λυκόπουλο, ότι εσύ ήσουν έτοιμος να βρεις νόστιμη οποιαδήποτε τροφή».

«Γιατί άσχημος και γέρος;».

«Γιατί το κορίτσι δεν πήγε μαζί του από αγάπη, αλλά για ένα πακέτο εντόσθια. Σίγουρα ήταν ένα κορίτσι απ' το χωριό, και ίσως δεν θα 'ναι η πρώτη φορά που η πείνα την αναγκάζει να υποκύψει σε κάποιον λάγνο μοναχό, παίρνοντας ως αντάλλαγμα κάτι για να 'χουν να βάλουν στο στόμα τους αυτή και η οικογένειά της».

«Μια πόρνη!», είπα έντρομος.

«Μια φτωχή χωρική, Άντσο. Κι ίσως να 'χει να θρέψει αδερφάκια. Και αν μπορούσε, θα έδινε τον εαυτό της από αγάπη κι όχι από συμφέρον. Όπως έκανε απόψε. Πράγματι, μου είπες ότι σε βρήκε νέο κι

όμορφο, και σου 'δωσε χάρισμα κι από αγάπη αυτό που στους άλλους θα το 'δινε για μια καρδιά βοδιού και ένα κομμάτι πνευμόνι. Κι ένιωσε τόσο ενάρετη κι ανακουφισμένη χαρίζοντας τον εαυτό της, που έφυγε χωρίς να πάρει αντάλλαγμα. Να γιατί πιστεύω ότι ο άλλος με τον οποίον σε παρέβαλε δεν θα ήταν ούτε νέος ούτε ωραίος».

Ομολογώ ότι, αν και η μετάνοιά μου ήταν βαθύτατη, η εξήγηση αυτή με γέμισε με γλυκύτερη υπερηφάνεια· παρ' όλ' αυτά σιώπησα και άφησα τον δάσκαλό μου να συνεχίσει.

«Αυτός ο άσχημος παλιόγερος θα πρέπει να είχε τη δυνατότητα να κατεβαίνει στο χωριό και να έχει επαφές με τους χωρικούς, για κάποιο λόγο που συνδέεται με το λειτούργημά του. Θα έπρεπε να γνωρίζει τον τρόπο να βάζει και να βγάζει ανθρώπους μέσα απ' τον περίβολο, και να ξέρει ότι στα μαγειρεία υπήρχαν αυτά τα ε-

ντόσθια (και ίσως αύριο θα έλεγαν ότι έμεινε η πόρτα ανοιχτή και μήπε ένας σκύλος και τα 'φαγε). Και τέλος θα έπρεπε να έχει κάποια αίσθηση οικονομίας, και να νοιάζεται να μη στερήσει το μαγειρείο από τροφές πιο πολύτιμες, αλλιώς θα της έδινε μπριζόλα ή κάποιο εκλεκτό κομμάτι. Και τώρα βλέπεις ότι η εικόνα του αγνώστου μας διαγράφεται με μεγάλη σαφήνεια κι ό-τι όλες αυτές οι ιδιότητες, ή συμβεβηκό-τα, συγκλίνουν σε μία ουσία που δεν θα φοβόμουν να ορίσω ως τον αποθηκάριο μας, τον Ρεμίγιο της Βαράγγης. Ή, αν κά-νω λάθος, ως τον μυστηριώδη μας Σαλβα-τόρε. Εξάλλου κατάγεται απ' αυτά τα μέ-ρη, ξέρει να μιλά αρκετά καλά με τους αν-θρώπους της περιοχής και μπορεί να πεί-σει ένα κορίτσι να κάνει αυτό που ο ίδιος θέλει· μόνο που ήρθες εσύ».

«Την Ειρήνη ζητώ και δίνω την ελπίδα»

Angela Figueras

Μετάφραση: Φοίβος Μαυρίδης

Από άδολο φτιάξε μου ξύλο την κούνια.
Στο κεφάλι πάνω, άσπρη σημαία,
είμαι να γεννηθώ κι' από σένα πρώτη μάνα
Την ειρήνη ζητώ και το λόγο.
Ζητώ μια γη χωρίς βόλια, χωρίς νετρόνια, στεγνή
από δάκρυα και αίμα, καθαρή από στάχτη
λεφτερώμενη από χαλάσματα, γιατρεμένη γη
με δύναμη το σπόρο να της ρίχνω
που κρατώ στα δάχτυλα σφικτά
να μιλήσω ζητώ και την ειρήνη ζητώ
Αναπαμένο αγέρα, μαλακό ουρανό
μια θάλασσα γελαστή, δίχως σύνορα το χάρτη
ζεστόν ιδρώτα για πηλό, να κρύψω, να σκεπάσω
τις λαβωματιές και τα ραγίσματα.

Την ειρήνη ζητώ κι' από τους αδελφούς μου
που μάνα τους εγέννησέ όπου γης
ν' αφουγκραστούν ετούτη τη φωνή
και να κινηθούν βιαστικά όταν χαράξει.
Και στο πρώτο ρυάκι που θα βρούνε
να νίψουν τα χέρια και το στόμα
να ξεκολλήσουν τα σκουλήκια από τα νύχια
Ν' ακούσουν την καρδιά την ανεμοφερμένη.
Να καθαρίσουν απ' τα φίδια τα μαλλιά.
Στα μάτια τους να σβήσει η απληστία
ύστερα νάρθουνε να γεννηθούμε αντάμα
θα ξεκινήσουμε ξανά μαζί.
Έχω δικαίωμα να ζήσω. Και το θέλω
Την Ειρήνη ζητώ και δίνω την ελπίδα.

Δελφική Νύχτα

Το ποίημα «Δελφική Νύχτα» της κ. **Αγλαίας Αμολοχίτου-Βλαχάκη** βραβεύθηκε στους **Πανελληνίους Ποητικούς Αγώνες των Δελφών το 1990**. Είναι εμπνευσμένο από τον χρησμό του Μαντείου των Δελφών που δόθηκε στον Αγαμέμνονα για τη θυσία της Ιφιγένειας.

Ηαυχία, νάρκη, μέθη άχνας
μεθυσμένης γης,
πορφύρα στ' αχνόθαμπο
ανταύγεια φεγγαριού.

Γλατίνας φως
κάτασπρες πτυχωτές κολόνες
χορευούν κύκλο μυστηρίου
δοξασμένου Απολλώνειου Ναού.

Ιέρειες με χέρια απλωμένα
ενωμένα με τ' άστρα
γλυστράνε σε έκσταση
με μάτια, καρφωμένα στο άπειρο.

Κλαδιά σφιχτά αγκαλιασμένα
προφητικός φράχτης φαντασμάτων
σταματούν, την φυγή των ανθρώπων
την φυγή, ισχυρών αοράτων πνευμάτων.

Χαράδρα, τι βάθος, τι χάος
κραυγές, βόγγοι, ιαχές
ήχοι θυσίας αιώνιων ιερών βωμών
ήχοι ετοιμασίας ατέλειωτων μαχών.

Αητός, ζυγίζει φτερούγες
στο μέτωπο πεντάμορφης
άσπρης μαρμάρινης κόρης,
δόξας νίκη, στους αιώνες
στεφάνι θυσίας, σπονδή στους Θεούς.

Πελώριο κύμα σπρώχνει την άμμο
τα πλοία, στο βάθος
η όχθη του γιαλού,
καταράχτης η ορμή τ' ανέμου
τρίζει τα ξάρτια, τεντώνει πανιά.

Μάτια αγριεμένα, πλάτες κυρτώνουν,
στα χέρια βαριά τα κουπιά, βυθού τον λαβύρινθο
γυρίζουν σε κύκλο
για μια μάχη νίκης,
για μια νίκη, σφαγής.

Καρίνες κι αν σχίσαν νερά
του αέρα, τα πλοία γυρίσαν ξανά στα ρηχά,
απ' της Νίκης τη μάχη μείναν μονάχα,
τ' όνομα μιας άδολης κόρης
η ομορφιά κάποιας θεάς.

Τώρα, γρύλου μακρόσυρτο
τραγούδι αφουγκριέται
σου καλοκαιριού την άχλύ
μουρμούρισμα αγάπης ζωντανό.

Μαρμάρινης πηγής, γρήγορο ρυάκι,
πιτσίλισμα νερένιο, κρυστάλλινης σταγόνας,
μουσκεμένο γρασίδι, κατάλοιπο ζωής
ζωντανέψτε, Ξυπνήστε, ξημερώνει.

Διάφανο το φιλί της Αυγούλας
στο μαραμένο φύλλο της γέρικης ελιάς
αχτινοβολεί στο φως της ημέρας
Δελφικό Μαντείο πυρήνας του κόσμου,
εστία άσβυστου, μαγνήτη
κέντρο έλξης, πανανθρώπινων Γενεών.

Ψευδώνυμο
Μαντείο